

Sygn. akt VIII U- 181/13

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 11 września 2013r

Sąd Okręgowy we Wrocławiu

Wydział VIII Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący **SSO Barbara Klonowska**

Protokolant Edyta Turowska

po rozpoznaniu w dniu 11 września 2013r we Wrocławiu

na skutek odwołania Biura (...) Spółka z o.o. w.W.

przy udziale zainteresowanego A. M.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w. W.

z dnia 29 października 2013r znak (...)

sprawy Biura (...) Spółka z o.o.w.W.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w. W.

o składki na ubezpieczenie społeczne

I. Zmienia decyzje Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w. W. z dnia z dnia 29 października 2012r znak (...)- (...), w ten sposób ,że nie wlicza do podstawy wymiaru składek A. M. u płatnika składek Biura (...) Spółka z o.o.w.W. składek na ubezpieczenia: emerytalne, rentowe, wypadkowe, chorobowe i zdrowotne u za okresy: grudzień 2009r, marzec 2010r, listopad 2010r, grudzień 2010r,

II. Zasądza od Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w. W. na rzecz wnioskodawcy kwotę 60zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 29.10.2012 r. nr (...)- (...) na podstawie art. 83 ust. 1 pkt. 3 w zw. z art. 18 ust. 1, art. 20 ust. 1 ustawy z dnia 13.10.1998r o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz. U. z 2009r., nr 205, poz. 1585 ze zm.), 81 ust. 1 i 6 ustawy z dnia 27 sierpnia 2004r. o świadczeniach finansowanych ze środków publicznych (Dz.U. nr 164, poz. 1027 ze zm.) Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w. W. ustalił podstawy wymiaru składek na ubezpieczenie A. M. podlegającego ubezpieczeniom jako pracownik u płatnika składek (...) sp. z o.o. za miesiące: grudzień 2009r., marzec 2010r., listopad 2010r. i grudzień 2010 z tytułu otrzymanych świadczeń rzeczowych – świadczenie świąteczne.

Odwołanie od powyższej decyzji złożył wnioskodawca (...) sp. z o.o. zaskarżając ją w całości, zarzucając jej:

1) naruszenie prawa materialnego poprzez błędną wykładnię art. 8 ust. 2 w zw. z art. 8 ust. 1 ustawy z dnia 4 marca 1994r. o Zakładowym Funduszu Świadczeń Socjalnych (Dz. U. Nr 43, póź. 163, z późn. zm.),

2) błędne ustalenia faktyczne, poprzez uznanie, że przyznane pracownikowi świadczenie świąteczne nie spełnia wymogów socjalnych określonych w Ustawie oraz w Regulaminie Zakładowego Funduszu Świadczeń Socjalnych,

3) naruszenie przepisów postępowania, mające istotny wpływ na wynik sprawy, a to:

a) przepisu art. 6 kodeksu postępowania administracyjnego w zw. z art. 123 ustawy z dnia 13 października 1998r. o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz.U. Nr 137, póź. 887, z późn. zm,) poprzez błędne zastosowanie przepisu art. 8 Ustawy,

b) przepisu art. 7 kodeksu postępowania administracyjnego w zw. z art. 123 SUS, poprzez ograniczenie się wyłącznie do czynności mających na celu wykazanie nieprawidłowości,

c) przepisu art. 8 kodeksu postępowania administracyjnego w zw. z art. 123 SUS, poprzez prowadzenie postępowania w sposób zmniejszający zaufanie obywateli do organów Państwa.

Wniesiono o zmianę zaskarżonej decyzji w całości i orzeczenie co do istoty sprawy.

W odpowiedzi na odwołanie, Zakład Ubezpieczeń Społecznych wniósł o jego oddalenie z uwagi na brak podstaw prawnych do jego uwzględnienia. W uzasadnieniu podniesiono, że analiza powyższych uregulowań co potwierdzają złożone do protokołu zeznania świadka Pani I. W., iż jedynym i wystarczającym kryterium uzyskania premii świątecznej w określonej wysokości z Zakładowego Funduszu Świadczeń Socjalnych w (...) Sp. z o. o. był przychód brutto pracownika z miesiąca wypłaty tegoż świadczenia w oparciu o posiadaną przez firmę dokumentację płacową. Przedstawione kryterium (przychód brutto) pracownika) nie może być uznane jako kryterium socjalne, o których mowa w art. 8 ust. 1 ustawy o zakładowym. Ponadto za fikcję należy uznać zróżnicowanie wartości wypłaconych świadczeń, skoro różnica między kolejnymi grupami sprowadzała się do kwoty 10zł, 20zł, 30zł. Warto dodać, że wypłata nie była uzależniona od zasad i warunków określonych w ustalonym regulaminie zgodnie z art. 8 ust. 2 ww. ustawy, nadto przyznawana w oderwaniu od kryteriów określonych w art. 8 ust. 1 ustawy. Tego rodzaju praktyka jest niezgodna z przepisami ustawy, który w § 8 pkt 2 stwierdza, że przyznanie i wysokość dofinansowania z Funduszu do usług i świadczeń socjalnych dla osób uprawnionych uzależniono od wykazanego w oświadczeniu pracownika - dochodu przypadającego na rodzinę. Z uwagi na powyższe kryteria obowiązujące w (...) Sp. z o. o. nie mogą być uznane jako kryteria socjalne, o których mowa w art. 8 ust. 1 o zakładowym funduszu świadczeń socjalnych. Sytuacja taka pozwalała na twierdzenie, że wartość przydzielonych świadczeń nie była zależna od sytuacji materialnej, rodzinnej i życiowej poszczególnych pracowników i nie miała charakteru socjalnego (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 25.08.2004r. sygn. akt IPK 22/03). Skoro świadczenia nie miały charakteru socjalnego, gdyż nie były powiązane z kryterium socjalnym (brak szczegółowej analizy sytuacji pracowników), zasadnym jest uznanie ich jako przychód w rozumieniu art. 12 ust. 1 ustawy z dnia 26 lipca 1991r. o podatku dochodowym od osób fizycznych (Dz. U. z 2010r. Nr 51, póź. 307 ze zm.), który to przychód stanowi podstawę wymiaru składek (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 16.09.2009r. sygn. akt IUK 121/09). Protokół kontroli z dnia 29.05.2012r. został doręczony Płatnikowi składek w dniu 29.05.2012r., który następnie złożył zastrzeżenia do jego treści. Zastrzeżenia te pismem z dnia 2.07.2012r. zostały nie uwzględnione w całości przez Wydział Kontroli Płatników Składek O/ZUS. Jednocześnie Zakład Ubezpieczeń Społecznych zaznacza, iż płatnik składek postępuje niezgodnie z przepisami ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych obchodząc przepisy w zakresie prawidłowego ustalenia podstawy wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne i ubezpieczenie zdrowotne. W tym stanie faktycznym organ rentowy stwierdza, że zaskarżona decyzja jest prawidłowa i wnosi jak na wstępie.

Zarządzeniem z dnia z dnia 11 września 2013r. Sąd wezwał do udziału w sprawie w charakterze zainteresowanego A. M..

SĄD USTALIŁ NASTĘPUJĄCY STAN FAKTYCZNY:

W (...) sp. z o.o. został utworzony Regulamin zakładowego funduszu świadczeń socjalnych obowiązujący od 1.12.1999r. Wnioski o świadczenia z zakładowego funduszu świadczeń socjalnych pracownik składał do osoby upoważnionej przez

pracodawcę. Pracownik składając wniosek informował osobę upoważnioną przez pracodawcę o sytuacji rodzinnej w jakiej się znajduje, tj. ilość posiadanych dzieci oraz o pozostałych dochodach osiągniętych w rodzinie. Zarobki pracownika były znane pracodawcy. Na podstawie złożonego wniosku była sporządzana lista osób uprawnionych do danego świadczenia socjalnego. Lista osób uprawnionych do świadczeń socjalnych oraz ich wysokość była akceptowana przez członka zarządu spółki. Świadczenia socjalne wypłacane były przelewem na konto. Do przyznania świadczenia świątecznego nie były wymagane składanie pisemnych wniosków. Natomiast pracownik starając się o świadczenie urlopowe musiał złożyć pisemny wniosek, w którym podawał między innymi okres, w jakim przebywał na urlopie wypoczynkowym. Ostateczną decyzję o przyznaniu świadczenia podejmował pracodawca. W (...) sp. z o.o. było zatrudnionych 30 osób, była to mała firma, gdzie pracownicy znali się nawzajem.

W Regulaminie zakładowego funduszu świadczeń socjalnych (...) sp. z o.o. wskazano, że środki funduszu mogą być przeznaczone na finansowanie świadczeń socjalnych dla pracowników i innych osób uprawnionych. W § 6 pkt 8 regulaminu przewidziano, że środki funduszu przeznacza się na finansowanie imprez okolicznościowych wraz z zakupem drobnych upominków z okazji między innymi Świąt Bożego Narodzenia i Wielkanocy. W § 8 regulaminu przewidziano, że przyznawanie i wysokość dofinansowania z funduszu do usług i świadczeń socjalnych dla osób uprawnionych uzależnione jest od ich sytuacji życiowej, rodzinnej, materialnej i mieszkaniowej oraz od wielkości środków funduszu. Podstawę do obliczania ulgowych usług i świadczeń stanowi dochód popadający na osobę w rodzinie wykazany w oświadczeniu pracownika.

W Zarządzeniu w sprawie dysponowania środkami z Zakładowego Funduszu Świadczeń Socjalnych w (...) sp. z o.o. ustalono, że w roku 2009 środki z Funduszu Socjalnego zostaną przeznaczone na dofinansowanie urlopu wypoczynkowego pracownika; działalność kulturalno- oświatową; działalność sportowo- rekreacyjną- imprezy okolicznościowe; pomoc socjalną.

Ustalono, że dofinansowanie do urlopu wypoczynkowego w roku 2009 wynosić będzie wg ustalonych przedziałów dochodu brutto na jednego członka rodziny:

- 3000,00 - 400,00 zł (brutto),
- 2999,00 - 2500,00 - 410,00 zł (brutto),
- 2499,00 - 2000,00 - 420,00 zł (brutto),
- 1999,00 - 1500,00 - 430,00 zł (brutto),
- 1499,00-1000,00 -440,00 zł (brutto),
- poniżej 900,00 - 450,00 zł (brutto).

Świadczenie świąteczne były przyznawane również według zróżnicowania przedziałów dochodów na jedną osobę rodziny, analogicznie jak przy dofinansowaniu wczasów pod gruszą.

(...) sp. z o.o. posiadał odrębny rachunek bankowy, wykorzystany do obsługi zakładowego funduszu świadczeń socjalnych. Wszystkie odpisy na zakładowy fundusz świadczeń socjalnych zakład pracy wykonywał poprzez wyżej wymieniony rachunek bankowy.

Dowód: akta organu rentowego, akta sądowe; wyciąg z rachunku bankowego (k. 35-40), regulamin Zakładowego Funduszu Świadczeń Socjalnych (k. 12-13), przesłuchanie wnioskodawcy k. 44.

W okresie między innymi od 2009r. do 2010r. zainteresowany A. M. był zatrudniony w (...) sp. z o.o. w W.. W podanym wyżej okresie otrzymywał on od zakładu pracy świadczenia socjalne w postaci świadczenia świątecznego. Osoba upoważniona przez pracodawcę mając na uwadze wysokość jego wynagrodzenia, sytuację

rodzinną przyznawała świadczenie w wysokości zależnej od uzyskanego dochodu. (...) sp. z o.o. nie odprowadzał od powyższych świadczeń składek na ubezpieczenie społeczne i zdrowotne.

Dowód: akta organu rentowego.

W wyniku kontroli przeprowadzonej w okresie od 14.05.2012r. do 29.05.2012r. przez Wydział Kontroli Płatników Składek Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w. W. w (...) Sp. z o. o. stwierdzono, że płatnik nieprawidłowo ustalił podstawy wymiaru składek na obowiązkowe ubezpieczenia społeczne i zdrowotne. Zaskarżoną decyzją Zakład Ubezpieczeń Społecznych uwzględnił do podstawy wymiaru na ubezpieczenia społeczne i ubezpieczenie zdrowotne pracowników kwoty wypłaconych świadczeń świadczeniowych.

Dowód: akta organu rentowego.

SĄD ZWAŻYŁ CO NASTĘPUJE:

W ocenie Sądu, odwołanie wnioskodawcy zasługuje na uwzględnienie.

Spór w niniejszej sprawie dotyczy kwalifikacji prawnej świadczeń socjalnych w postaci świadczenia świadczeniowego z Zakładowego Funduszu Świadczeń Socjalnych otrzymywanych przez pracowników (...) sp. z o.o. W konsekwencji rozstrzygnąć należało, przede wszystkim o tym czy otrzymywane przez zainteresowanego świadczenie świadczeniowe wymienione powyżej stanowi podstawę wymiaru składki na ubezpieczenie społeczne oraz zdrowotne.

Dokonując ustaleń stanu faktycznego, Sąd oparł się na zgromadzonej w aktach Zakładu Ubezpieczeń Społecznych dokumentacji, w szczególności na dokumentacji zawartej w aktach sprawy w postaci regulaminu Zakładowego Funduszu Świadczeń Socjalnych, Zarządzenia dotyczącego powyższego Regulaminu, wyciągu z rachunku bankowego funduszu świadczeń socjalnych. Zdaniem Sądu, zebrany w sprawie materiał dowodowy daje podstawę do uwzględnienia odwołania wnioskodawcy.

Stosownie do art. 18 ust. 1 ustawy z 13.10.1998r. o systemie ubezpieczeń społecznych /Dz. U. z 2009r, Nr 205, poz.1585 ze zm./ podstawę wymiaru składek na ubezpieczenie społeczne stanowi przychód – w rozumieniu przepisów o podatku dochodowym od osób fizycznych, z tytułu zatrudnienia w ramach stosunku pracy. Z kolei w myśl art. 20 ust. 1 cytowanej ustawy podstawę wymiaru składki na ubezpieczenie chorobowe i wypadkowe stanowi podstawa wymiaru składek na ubezpieczenie emerytalne i rentowe.

Natomiast według art. 81 ust. 1 ustawy z dnia 27 sierpnia 2004r. do ustalenia podstawy wymiaru składek na ubezpieczenie zdrowotne stosuje się przepisy określające podstawę wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe tych osób.

Wydane na podstawie delegacji ustawowej z art. 21 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Socjalnej z 18 grudnia 1998 roku w sprawie szczegółowych zasad ustalania podstawy wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe (Dz. U. z 1998 roku, Nr 161, poz. 1106, z późn. zm.). W § 2 ust. 1 tegoż rozporządzenia wymieniono przychody, które nie stanowią podstawy wymiaru składek. Punkt 19 § 2 ust. 1 przewiduje, że są nimi świadczenia finansowane ze środków przeznaczonych na cele socjalne w ramach zakładowego funduszu świadczeń socjalnych.

Mając na uwadze powyżej powołane przepisy Sąd przyjął, że świadczenia świadczeniowe jako świadczenia socjalne finansowane przez wnioskodawcę (...) sp. z o.o. z Zakładowego Funduszu Świadczeń Socjalnych nie stanowią podstawy wymiaru składki na ubezpieczenie społeczne oraz zdrowotne albowiem mieszczą się w dyspozycji przepisu § 2 ust. 1 pkt 19 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Socjalnej z 18 grudnia 1998 roku w sprawie szczegółowych zasad ustalania podstawy wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe (Dz. U. z 1998 roku, Nr 161, poz. 1106, z późn. zm.). Sąd przyjął za słuszną ugruntowaną w orzecznictwie sądowym linię, że uprawnienia kontrolne organu rentowego winny się sprowadzać do ustalenia, czy istnieje w regulaminie Zakładowego Funduszu Świadczeń Socjalnych podstawa do sfinansowania świadczenia socjalnego oraz czy, środki rzeczywiście pochodzą z odrębnego

rachunku bankowego. Sąd uznał powyższą argumentację za słuszną mając na uwadze treść § 2 ust. 1 pkt 19 cytowanego rozporządzenia, który obejmuje swoim zakresem przedmiotowym finansowanie środków przeznaczonych na cele socjalne w ramach zakładowego funduszu świadczeń socjalnych. Odnosząc się do realiów niniejszej sprawy, to należało uznać, że świadczenie świąteczne zostało przez zakład pracy uregulowane w regulaminie ZFŚS obowiązujących w latach od 1999r., jako na finansowanie imprez okolicznościowych wraz z zakupem drobnych upominków z okazji między innymi Świąt Bożego Narodzenia i Wielkanocy. W ocenie Sądu w/w uregulowanie stanowi podstawę do sfinansowania dofinansowania świątecznego dla pracowników przez (...) sp. z o.o.

Sąd uznał również za udowodnioną drugą przesłanką konieczną do wyłączenia świadczenia socjalnego z obowiązkowych ubezpieczeń społecznych i zdrowotnych, a mianowicie pochodzenia środków finansowych wykorzystanych na cele społeczne z Zakładowego Funduszu Świadczeń Socjalnych. Z zebranego materiału dowodowego jednoznacznie wynika, że środki wykorzystane na świadczenia świąteczne zostały wypłacone z zasobów Zakładowego Funduszu Świadczeń Socjalnych, a zakład pracy (...) sp. z o.o. gromadził środki stanowiące odpisy podstawowe na fundusz świadczeń socjalnych na odrębnym rachunku bankowym. W tym miejscu Sąd zauważa, że organ rentowy nie kwestionował powyższej okoliczności, nie przedkładając żadnych zarzutów w tym zakresie. W ocenie więc Sądu należało przyjąć, że świadczenia socjalne wypłacone pracownikom zostały uregulowane w Zakładowym Funduszu Świadczeń Socjalnych i pochodzą z odpisów na ten Fundusz.

Odnosząc się natomiast do zarzutów ZUS, że ustalanie przez wnioskodawcę sytuacji materialnej pracownika jedynie w oparciu o jego średnie wynagrodzenie brutto, nie będzie wypełniało kryterium socjalnego, Sąd uznał za pozbawione podstawy prawnej. Sąd wskazuje na treść art. 8 ust. 1 z dnia 4 marca 1994 r. o zakładowym funduszu świadczeń socjalnych przewidującym, że przyznawanie ulgowych usług i świadczeń oraz wysokość dopłat z Funduszu uzależnia się od sytuacji życiowej, rodzinnej i materialnej osoby uprawnionej do korzystania z Funduszu. Ust. 2 powyższego przepisu stanowi nadto, że zasady i warunki korzystania z usług i świadczeń finansowanych z Funduszu, z uwzględnieniem ust. 1 oraz zasady przeznaczania środków Funduszu na poszczególne cele i rodzaje działalności socjalnej określa pracodawca w regulaminie ustalonym zgodnie z art. 27 ust. 1 albo z art. 30 ust. 5 ustawy o związkach zawodowych. Zasady i warunki korzystania z usług i świadczeń finansowanych z funduszu oraz zasady przeznaczania środków funduszu na poszczególne cele i rodzaje działalności powinny być określone w regulaminie funduszu (art. 8 ust. 2 ustawy).

Przyznawanie świadczeń z funduszu, a także ich wysokości jest więc uzależniona od spełnienia przez osobę ubiegającą się o to świadczenie określonych kryteriów socjalnych. Ustawa o zakładowym funduszu świadczeń socjalnych nie określa jednak sposobu, w jaki ma udokumentować ich spełnienia. Uprawnienie pracodawcy do żądania podawania stosownych oraz przedłożenia odpowiednich dokumentów uzasadniających przyznanie świadczenia z funduszu powinno zatem znajdować podstawę w regulaminie funduszu. W jego postanowieniach powinny być sprecyzowane zasady i warunki korzystania z usług i świadczeń finansowanych z funduszu oraz tryb rozpatrywania wniosków o ich przyznanie. Regulamin powinien także określać, jakie informacje i dokumenty są niezbędne do dokonania oceny, czy osoba ubiegająca się o przyznanie świadczenia z funduszu spełnia kryteria, od którego uzależnia się przyznanie pomocy funduszu (Praca i Zabezpieczenie Społeczne 2009, nr 10, str. 42). Wobec powyższego Sąd zważył, że pracodawca uregulował w Regulaminie Zakładowego Funduszu Świadczeń Socjalnego tryb i warunki przyznawania pracownikom świadczenia świątecznego, przyjmując jako kryterium jej gradacji dochody własne pracownika oraz pozostałe dochody rodziny, ale nie sformalizował tego postępowania, do czego zdaniem Sadu na podstawie obowiązujących przepisów miał prawo. Pracodawca dokonał bowiem zróżnicowania wysokości dopłaty od wysokości dochodu pracownika, które były znane pracodawcy oraz pozostałych dochodów rodziny, które podawał pracownik w ustnym oświadczeniu. Polegało to na tym, że pracownik osiągający dochód na członka rodziny poniżej określonego limitu, otrzymywał dopłatę w wyższej wysokości, aniżeli pracownik osiągający przedmiotowy dochód na członka w wysokości wyższej. W ocenie Sądu taki sposób ustalania sytuacji rodzinnej, majątkowej pracownika jest dopuszczalny z uwagi na fakt, że (...) sp. z o.o. była małą firmą zatrudniającą w okresie największego obrotu około 30 pracowników, a obecnie zatrudnia około 20 pracowników, co świadczy o tym, że pracownicy spółki znali się nawzajem, również co do sytuacji rodzinnej.

W ocenie Sądu zarzuty organu rentowego więc są całkowicie chybione, gdyż jak to już wspomniano powyżej wartość przekazywanego osobie uprawnionej świadczenia świadczenia świadczenia była uzależniona od wysokości dochodu bądź sytuacji materialnej. Nadto Sąd stoi na stanowisku, że ustalenie pomocy socjalnej w postaci świadczenia świadczenia w zależności od dochodu pracownika bądź jego sytuacji materialnej bez uwzględnienia dochodu współmałżonka, czy innego członka gospodarstwa domowego, nie stanowi naruszenia art. 8 ustawy o zakładowym funduszu świadczeń socjalnych, a taka sytuacja nie miała jednakże w sprawie miejsca. Przedmiotowe przepisy nie określają w sposób precyzyjny, w jaki sposób ma nastąpić ustalenie dochodów pracownika. Zakład pracy zdecydował się na ustalaniu dochodu osoby korzystającej ze świadczeń socjalnych w oparciu o jego wynagrodzenia, które było znane pracodawcy oraz o odformalizowane oświadczenie pracownika co do stanu rodzinnego i majątkowego. Dlatego też Sąd uznał, że (...) sp. z o.o. prawidłowo zastosował obowiązujące przepisy.

Tym samym w przedmiotowym stanie faktycznym Sąd doszukał się podstawy do uwzględnienia odwołania wnioskodawcy, uznając zaskarżoną decyzję za nieprawidłową i podlegającą zmianie. W tym stanie rzeczy, Sąd orzekł jak w sentencji wyroku, a to zgodnie z art. 477¹⁴ § 2 k.p.c. W punkcie II wyroku Sąd orzekł po myśli przepisu art. 98 § 1 k.p.c. stanowiącego, że strona przegrywająca sprawę obowiązana jest zwrócić przeciwnikowi na jego żądanie koszty niezbędne do celowego dochodzenia praw i celowej obrony (koszty procesu). Do niezbędnych kosztów procesu strony reprezentowanej przez radcę prawnego zalicza się wynagrodzenie, jednak nie wyższe niż stawki opłat określone w odrębnych przepisach i wydatki jednego adwokata, koszty sądowe oraz koszty nakazanego przez sąd osobistego stawiennictwa strony (art. 98 § 3 k.p.c.). Z tego też względu należało na rzecz wnioskodawcy zasądzić kwotę 60,00 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego.